

Så räntekänsliga är svenska småföretag

Under de senaste åren har räntorna för både hushåll och företag legat på sällsynt låga nivåer. Under 2014 sänkte Riksbanken styrräntan till noll och den har sedan februari 2015 varit negativ. Hushåll och företag har visserligen inte kunnat låna pengar till en negativ ränta men räntesatserna har ändå, historiskt sett, varit unikt låga. Nu tror de flesta bedömare att räntorna är på väg upp. Riksbankschef Stefan Ingves räknar till exempel med att bolåneräntorna kommer fördubblas under de kommande åren.¹

Svenska företag kommer sannolikt behöva anpassa sig till en ny räntemiljö de kommande åren. Företagen påverkas av höjda räntor på två sätt. För det första påverkas hushållens konsumtion av ränteläget. Höjda räntor innebär, allt annat lika, att hushållens konsumtion minskar vilket påverkar de flesta företag på ett eller annat sätt.

Många företag påverkas också direkt av högre räntor genom att deras ränteutgifter ökar. Hur stor påverkan ränteutgifterna har varierar mellan företag och branscher. En betydande del av företagen har inga banklån utan är helt finansierade med egna medel. Andra påverkas däremot kraftigt av ränteförändringar.

I denna analys har vi koncentrerat oss på de direkta effekterna av en räntehöjning. Vi har analyserat data från Serranodatabasen som byggts upp av data- och analysföretaget Bisnode. Denna databas innehåller 20 års ekonomisk historik på företagsnivå. Vi har genom att studera de senaste boksluten kunnat simulera vad som skulle hända om räntenivån fördubblades. På så sätt kan vi analysera hur stor del av företagen i olika branscher som skulle få sina plusresultat vända till minus i ett sådant scenario. Det ger oss en uppfattning om räntekänsligheten i olika branscher.

Företagens lönsamhet

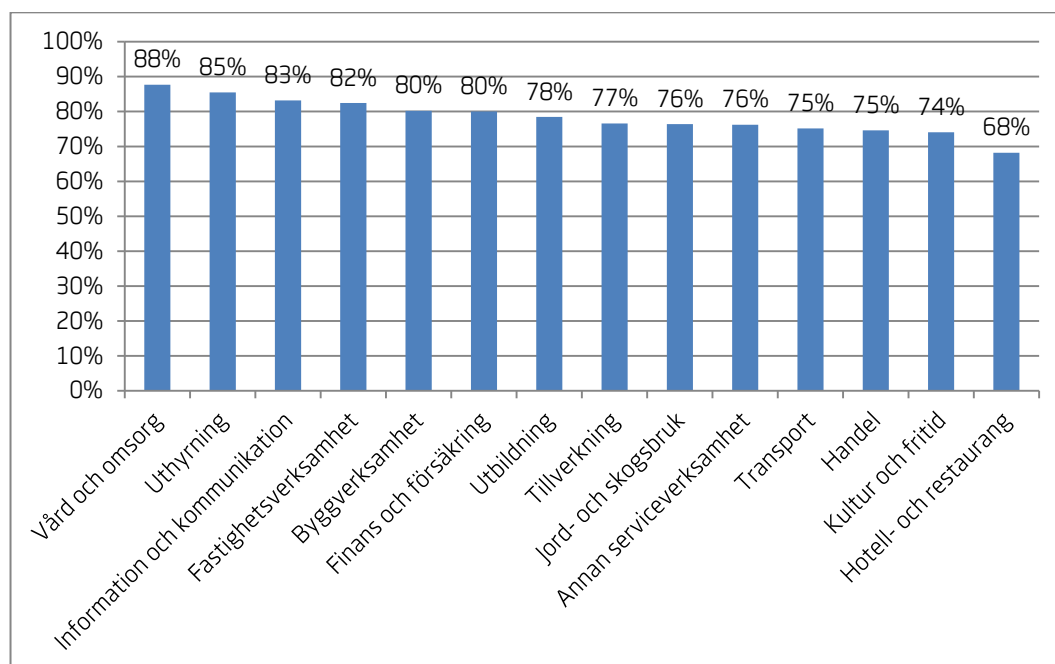
I analysen har vi använt företagens senast inlämnade bokslut vilket i de flesta fall avser helåret 2017. Men många företag har även brutna räkenskapsår och i dessa fall gäller boksluten 2016/17. Vi har fokuserat på aktiebolag med en omsättning över 500 000 kronor per år, totalt har vi därmed analyserat de senaste boksluten för knappt 275 000 aktiebolag.

Orsaken till att vi valt en miniminivå på årsomsättningen är att det finns ett stort antal aktiebolag som antingen är vilande eller drivs på deltid vid sidan av en ordinarie anställning. Vår bedömning är att det ofta krävs en omsättning på minst 500 000 kronor för att kunna försörja en person på heltid.

I ett första steg analyserades resultaten efter finansiella poster för samtliga bolag i undersökningen. Syftet med denna analys är att ge en bild av hur huvuddelen av företagen påverkas. Det innebär att vi i första hand studerar effekterna för medianföretaget och inte de genomsnittliga resultaten eftersom de påverkas starkt av enskilda storföretag. Medianomsättningen uppgick till 2,7 miljoner kronor och medianresultatet efter finansnetto var 240 000 kronor under 2017. Sammantaget uppvisade 79 procent av alla företagen ett positivt resultat. Det fanns dock en viss variation mellan de olika branscherna. Inom vård- och omsorg uppnådde 88 procent av företagen ett positivt resultat medan motsvarande andel inom hotell- och restaurangverksamhet uppgick till 68 procent.

¹ Se till exempel <https://www.svd.se/ingves-bolanerantor-kommer-att-fordubblas>

Figur 1 Andel företag med positivt resultat efter finansnetto under 2017

Källa: Egna beräkningar utifrån Bisnodes Serranodatabas

Räntekostnadernas betydelse

Högre räntor påverkar företagen på flera olika sätt. När räntorna höjs minskar ofta hushållens konsumtion vilket kan påverka omsättningen negativt i företagen.² Utöver detta tillkommer de direkta effekterna genom att företagets räntekostnader ökar. Ofta beskrivs denna effekt som något som drabbar företagen generellt. Men vår analys visar att många företag inte har några räntekostnader alls. Medianföretaget har en årlig räntekostnad på endast 4 000 kronor. Detta beror på att många företag helt enkelt inte har någon lånefinansiering alls.

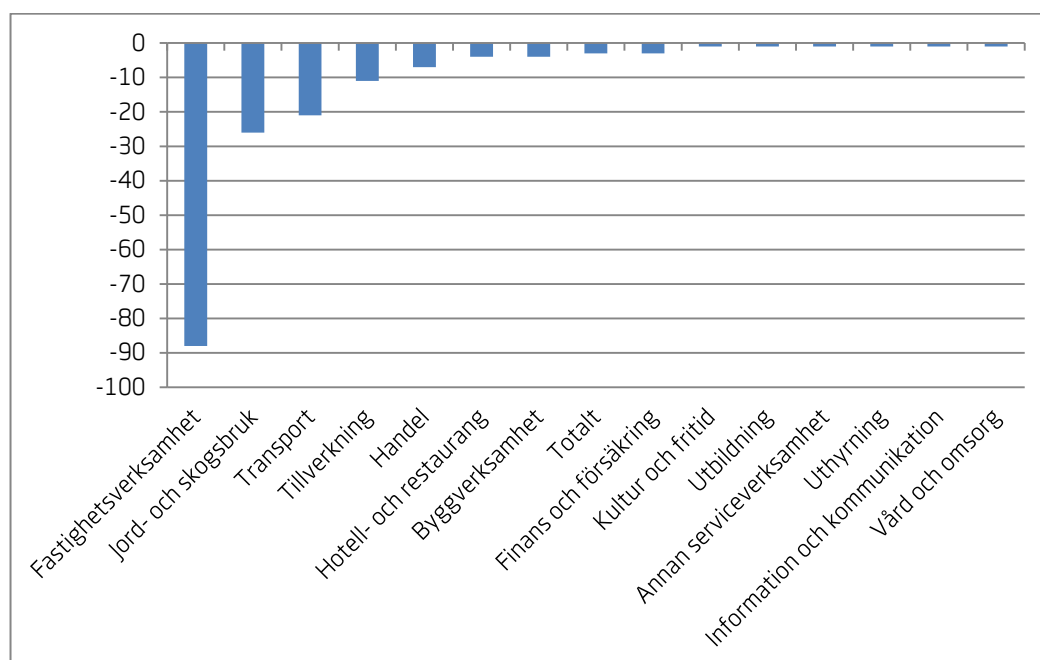
Detta gäller bland annat i flera tjänstebranscher. Investeringsbehovet är lågt i till exempel olika typer av konsultverksamheter jämfört med tillverkningsindustrin och jordbruket. I vissa tjänstebranscher som transport- och fastighetsverksamhet är det däremot svårt att finansiera sig enbart med egna medel och därför är lånefinansiering oftast helt nödvändig.

I figur 2 illustreras de stora skillnaderna i lånefinansiering mellan olika branscher. Medianföretaget inom fastighetsverksamhet har räntekostnader för lån från banker och andra kreditinstitutioner på 88 000 kronor per år.³ Inom jord- och skogsbruk samt transporter ligger räntekostnaderna på drygt 20 000 kronor. I flera branscher som vård- och omsorg, information och kommunikation och uthyrning är medianföretagets räntekostnader nära noll.

² För en aktuell bild av hur hushållens konsumtion påverkas av räntehöjningar se Sveriges Riksbank (2017), *Hur påverkas hushållens kassaflöden och konsumtion av högre räntor?*

³ Den genomsnittliga räntekostnaden är betydligt högre (970 000) eftersom den dras upp av de större fastighetsbolagen.

Figur 2 Räntekostnader på lån från banker och andra kreditinstitutioner per bransch (median)

Källa: Egna beräkningar utifrån Bisnodes Serranodatabas

Företagens räntekänslighet

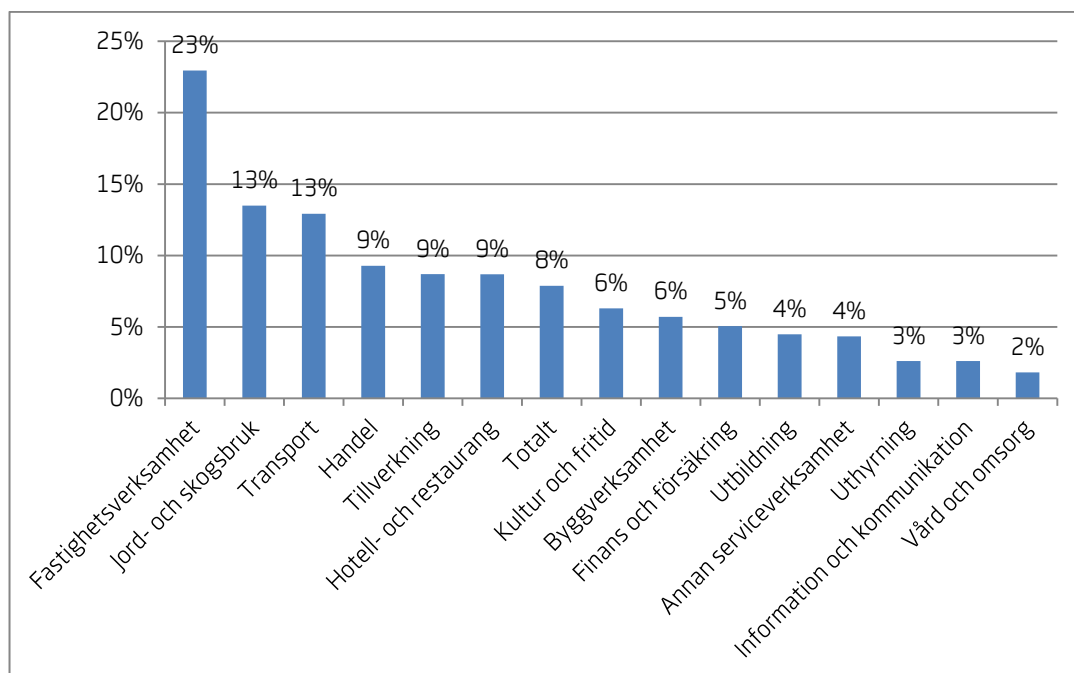
Även om räntekostnaden för medianföretaget är förhållandevis låg kan det finnas många företag som skulle påverkas starkt negativt av en räntehöjning. Vi har därför genomfört simuleringar som visar hur olika branscher skulle påverkas av en räntehöjning. Vi har studerat hur stor del av företagen som uppvisar positiva resultat idag som skulle få de positiva resultaten uttraderade om räntorna fördubblades.⁴

Som vi redovisat tidigare uppvisade 79 procent eller drygt 218 000 av de undersökta företagen ett positivt resultat under 2017. Analysen visar att den stora majoriteten av dessa fortfarande skulle uppvisa vinster även om räntorna fördubblades. Det är endast cirka 8 procent eller drygt 17 000 företag vars vinster skulle försvinna om räntesatsen fördubblades.

Samtidigt finns det stora variationer mellan branscherna. Dessa följer väl de mönster som framkom när räntekostnaderna inom branscherna redovisades. Av de lönsamma fastighetsföretagen är det 23 procent vars resultat skulle vändas till förlust eller nollresultat. Motsvarande andel inom jord- och skogsbruk samt transport är 13 procent. Inom handeln, tillverkningsindustrin och hotell- och restaurangverksamhet är andelen 9 procent. Det visar sig också att det i samtliga branscher finns företag som är känsliga för räntehöjningar även om det enbart rör sig om några få procent inom till exempel information och kommunikation samt vård och omsorg.

Figur 3 Andel av företagen med positivt resultat 2017 som skulle få ett negativt resultat om räntenivån fördubblades.

⁴ Vi räknar ut räntenettet för företag med positivt resultat och dubblar sedan detta räntenetto och studerar om det positiva resultatet vänds till förlust eller går ned till noll.

Källa: Egna beräkningar utifrån Bisnodes Serranodatabas

Så kan företagen förbereda sig för en ny räntemiljö

Även om de flesta bedömare menar att vi under de närmaste åren kommer behöva vänja oss vid en ny räntemiljö med högre räntor, visar vår analys att de direkta effekterna av högre räntor för de flesta företag kommer vara marginella. Medianföretaget har räntekostnader på 4 000 kronor och är därmed inte särskilt sårbart för räntehöjningar. Samtidigt visar analysen att det inom samtliga branscher finns företag som skulle få sitt positiva resultat uträdat om räntenivåerna fördubblades.

Det finns ett antal steg som kan genomföras för att förbereda sig för en ekonomi med högre räntor.

1. Stresstesta företagets ekonomi i scenarion med högre räntor

Detta kan låta betydligt mer komplicerat än vad det är. En väg är att för sitt företag upprepa den kalkyl vi gjort i vår analys, det vill säga se hur resultatet skulle påverkas av högre räntor. Detta kan kombineras med att även ta hänsyn till att efterfrågan normalt sjunker när räntan höjs. Till exempel kan det prövas hur en omsättningsminskning på ett par procent i kombination med fördubblade räntenivåer skulle påverka resultatet.

2. Om räntekänsligheten bedöms vara för hög kan det vara värt att pröva öka amorteringstakten

Konjunkturen är fortfarande stark i svensk ekonomi och en klar majoritet av företagen uppvisar positiva resultat. Om stresstestet visar att företaget är för räntekänsligt kan det vara bra att försöka öka amorteringstakten på lånen. Det gör företaget mindre räntekänsligt när väl räntorna börjar stiga.

3. Överväg att försöka binda räntan

Om du som företagare vill vara säker på vad du kommer ha för ränteutgifter i en annan räntemiljö kan det vara värt att ha en dialog med din bank om att binda räntan. Antingen en helt bunden ränta eller genom ett så kallat räntetak. Det är dock inte möjligt att få bunden ränta på alla företagskrediter, ofta krävs det en fastighet eller annan fast egendom som säkerhet för att kunna få en fast ränta. Men i de branscher där det finns flest räntekänsliga företag som fastighetsföretag och jord- och skogsbruk finns även dessa säkerheter.